

FFD.O.11.2026

Katowice, 8 października 2026 r.

Według rozdzielnika

List otwarty Fundacji Fabian Digital do zarządzających polskimi portami lotniczymi w sprawie przystąpienia do programu Hidden Disabilities Sunflower (Słonecznik – Ukryte Niepełnosprawności)

Szanowni Państwo,

zwracamy się do Państwa z apelem, który jest zarazem zaproszeniem do wspólnego działania na rzecz pasażerów, których potrzeb często nie widać na pierwszy rzut oka. Prosimy o rozważenie przystąpienia zarządzanych przez Państwa portów lotniczych do międzynarodowego programu Hidden Disabilities Sunflower.

Nasza organizacja w trzech obszarach, które się przenikają: cyfryzacja i dostępność cyfrowa, rozwój społeczeństwa obywatelskiego i rzecznictwo obywatelskie oraz edukacja. Do naszych celów statutowych należą wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami, przeciwdziałanie ich wykluczeniu oraz ochrona praw człowieka i obywatela.

Wspieramy organizacje społeczne, w tym stowarzyszenia osób z niepełnosprawnościami i chorobami przewlekłymi, a w naszej codziennej pracy łączymy środowiska tych osób z instytucjami publicznymi. Jesteśmy członkiem Polskiej Sieci Rzecznictwa Europejskiego, koordynowanej przez Ogólnopolską Federację Organizacji Pozarządowych (OFOP).

Temat, który poruszamy, znamy nie tylko z perspektywy organizacji. W zespole Fundacji i w gronie osób, z którymi współpracujemy na co dzień, są osoby w spektrum autyzmu oraz

strona 1/6

osoby z innymi niepełnosprawnościami niewidocznymi. Wiemy z ich doświadczenia, jak bardzo podróż lotnicza może być dla nich obciążająca i jak wiele może zmienić jeden dyskretny sygnał, który personel potrafi rozpoznać.

Czym jest program Słonecznik

Hidden Disabilities Sunflower to globalnie rozpoznawalny symbol: zielona smycz, opaska lub przypinka z żółtymi słonecznikami. Pozwala osobie z niepełnosprawnością niewidoczną dobrowolnie i dyskretnie zasignalizować, że może potrzebować pomocy, zrozumienia lub więcej czasu [2]. Symbol nie wskazuje rodzaju ani stopnia niepełnosprawności i nie wymaga okazywania żadnych dokumentów.

Niepełnosprawności niewidoczne to bardzo szeroka grupa. Należą do nich m.in. spektrum autyzmu, ADHD, zaburzenia lękowe, zespół stresu pourazowego, zaburzenia przetwarzania sensorycznego, demencja, niedosłuch, a także choroby przewlekłe, takie jak cukrzyca, padaczka czy przewlekły ból. Według danych programu na świecie z niepełnosprawnością żyje co szósta osoba, czyli ok. 1,3 mld ludzi, a znaczna część tych niepełnosprawności nie jest widoczna [2].

Program powstał w 2016 r. na lotnisku Londyn-Gatwick. Obecnie uczestniczy w nim kilkaset portów lotniczych na całym świecie oraz wiele linii lotniczych [3]. W Polsce program wprowadzono oficjalnie w 2025 r. we współpracy z Fundacją Autistic Adults on Tour, jego oficjalnym partnerem w Polsce [4].

Polskie lotniska, które już to zrobiły

Pierwszym lotniskiem w Polsce, które wdrożyło program, był Kraków Airport. Każdy pasażer może tam bezpłatnie odebrać smycz ze słonecznikiem w punktach informacji lotniskowej, a pracownicy portu „podejmują codziennie wszelkie starania, by tworzyć bardziej przyjazną przestrzeń dla wszystkich osób z niepełnosprawnościami, w tym również ukrytymi” [5].

Do programu przystąpiły także m.in. Lotnisko Chopina w Warszawie, Lotnisko Warszawa-Modlin, Port Lotniczy Poznań-Ławica, Port Lotniczy Łódź i Port Lotniczy Lublin [4]

strona 2/6

[6]. Według naszego rozeznania program funkcjonuje dziś w około połowie polskich portów lotniczych obsługujących regularny ruch pasażerski. Oznacza to, że pasażer z niepełnosprawnością niewidoczną może liczyć na rozpoznanie symbolu na jednym lotnisku, a na innym już nie. W wielu przypadkach dzieje się tak nawet w ramach tej samej podróży, przy wylocie i powrocie.

Jeżeli zarządzany przez Państwa port już przystąpił do programu lub jest w trakcie przystępowania, będziemy wdzięczni za informację. Chętnie to odnotujemy i nagłościmy.

Dlaczego lotniska są miejscem szczególnym

Lotnisko to jedno z najbardziej wymagających środowisk dla osoby z niepełnosprawnością niewidoczną. Hałas, tłum, komunikaty głosowe, presja czasu, kolejki i nieprzewidywalność bardzo szybko prowadzą do przeciężenia. Szczególnie trudnym momentem jest kontrola bezpieczeństwa: nagłe polecenia, konieczność rozdzielenia się z rzeczami osobistymi, kontakt fizyczny podczas kontroli manualnej i pośpiech.

Osoba w spektrum autyzmu czy z zespołem stresu pourazowego może w takiej sytuacji reagować w sposób, który niezaznajomiony personel odczyta błędnie: jako brak współpracy, nerwowość lub podejrzaną zachowanie. Przeszkolony pracownik, który rozpozna słonecznik, zwolni tempo, wyjaśni kolejne kroki prostym językiem, da więcej czasu i zaproponuje rozwiązanie zamiast konfrontacji. Dzięki temu stresująca procedura może przebiec spokojnie i bezpiecznie, zarówno dla pasażera, jak i dla personelu.

Jak wygląda przystąpienie do programu

Proces jest prosty i ustrukturyzowany. Według informacji operatora programu członkostwo obejmuje sześć kroków [7]:

1. Założenie konta organizacji.
2. Wybór i zakup odpowiedniego pakietu członkostwa.
3. Rozmowę wdrożeniową z zespołem wsparcia programu.
4. Przeszkolenie co najmniej 80% personelu z wykorzystaniem materiałów szkoleniowych programu.

5. Zakup smyczy, opasek i przypinek przeznaczonych do bezpłatnego przekazywania pasażerom.
6. Ogłoszenie przystąpienia do programu.

Członkowie zyskują dostęp do szkoleń i webinarów, materiałów informacyjnych i pakietu komunikacyjnego. Szczegóły są dostępne na stronie programu:

<https://hdsunflower.com/us/sunflower-memberships>.

Z perspektywy zarządzającego lotniskiem koszt wdrożenia jest niewielki w porównaniu z korzyścią dla pasażerów. Program wpisuje się także w obowiązki, które porty lotnicze już mają:

- obowiązek szkolenia personelu w zakresie niepełnosprawności, wynikający z art. 11 rozporządzenia (WE) nr 1107/2006 [8],
- obowiązek zapewnienia dostępności, wynikający z art. 9 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych [9],
- obowiązki wynikające z ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami [10].

Słonecznik jest narzędziem, które pozwala te obowiązki realizować w sposób praktyczny, rozpoznawalny dla pasażerów i spójny z praktyką setek lotnisk na świecie.

Nasza prośba

Zwracamy się do Państwa z uprzejmą prośbą o:

1. Rozważenie przystąpienia zarządzanego przez Państwa portu lotniczego do programu Hidden Disabilities Sunflower.
2. Objęcie szkoleniem z programu w szczególności personelu punktów kontroli bezpieczeństwa, odprawy i informacji, czyli osób, które mają z pasażerami najczęstszy i najbardziej wymagający kontakt.
3. Poinformowanie nas, w terminie 30 dni od otrzymania listu, czy przystąpienie do programu jest w Państwa planach. Jeśli tak, prosimy o wskazanie przewidywanego terminu. Jeśli nie, prosimy o wskazanie powodów oraz informację, jakie inne

strona 4/6

rozwiązania stosują Państwo wobec pasażerów z niepełnosprawnościami niewidocznymi.

Fundacja chętnie wesprze Państwa w tym procesie. Możemy pomóc w przygotowaniu dostępnych cyfrowo informacji o programie na stronie internetowej portu, w nawiązaniu kontaktu z organizacjami osób z niepełnosprawnościami oraz w przekazaniu perspektywy samych pasażerów.

Niniejszy list ma charakter otwarty. Opublikujemy go na stronie internetowej Fundacji wraz z informacją o otrzymanych odpowiedziach. Liczymy, że już wkrótce będziemy mogli napisać, że słonecznik jest rozpoznawany na każdym polskim lotnisku.

Z wyrazami szacunku

Fabian Grabania

Prezes Zarządu

/-podpisano elektronicznie/

Rozdzielnik

1. Port Lotniczy Gdańsk im. Lecha Wałęsy
2. Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach
3. Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka
4. Port Lotniczy Szczecin-Goleniów
5. Port Lotniczy Bydgoszcz-Szwederowo
6. Port Lotniczy Olsztyn-Mazury w Szymanach
7. Port Lotniczy Zielona Góra-Babimost